

Plan för att förebygga och hantera hot, hat och våld mot förtroendevalda

Antagen av kommunfullmäktige
den 20 april 2022, § 51.

Innehåll

1. Inledning	3
Syfte.....	3
Mål.....	3
Omfattning.....	3
2. Det demokratiska klimatet	3
3. Definitioner	4
4. Roller och ansvar	5
De politiska partierna.....	5
Förtroendevald	6
Ordförande	6
Kommunen/säkerhetssamordnaren.....	6
Polismyndigheten	6
5. Förebyggande åtgärder	6
Riskanalys och samtal.....	6
Attityder	7
Proaktiv kommunikation.....	7
Sociala media.....	8
Skydda din identitet	8
Utbildning av förtroendevalda mot hot, våld och allvarliga trakasserier	8
Resor.....	9
6. Hantera hot, hat och våld	9
Polisanmälan.....	12
Incidentrapportera alla hat-, hot- eller våldssituationer	12
Samtalsstöd	12
7. Uppföljande arbete.....	12
8. Rutin vid hot mot offentligt sammanträde	13
Beslut om säkerhetskontroll	13
Genomförande av säkerhetskontroll.....	13
Checklista för offentliga sammanträden	13
9. Mall för incidentrapportering	15

1. Inledning

Melleruds kommun är en politisk styrd organisation och har därmed ett särskilt ansvar att värna den svenska demokratin och det demokratiska systemet. Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Hot och hat är ett hot mot grundläggande principer och den politiska beslutsprocessen i vårt demokratiska samhälle. Ett hållbart politiskt ledarskap och de förtroendevaldas trygghet och säkerhet måste därför värnas.

Frågan är angelägen. I juli 2017 beslutade regeringen om Handlingsplan till det fria ordets försvar. Syftet är att förebygga och hantera hot och hat mot bland annat politiskt förtroendevalda och journalister då dessa aktörer är särskilt utsatta i det demokratiska samtalet. Sveriges Kommuner och Regioner stödjer kommuner och regioner i deras arbete mot hot och våld mot förtroendevalda. Polismyndigheten kan lämna stödja genom information till säkerhetsansvariga och politiska partier på lokal nivå. Dessa riktlinjer är framtagna mot denna bakgrund.

Ordföranden i nämnder och styrelser samt partiernas gruppleddare ansvarar för att innehållet i dessa riktlinjer med tillhörande dokument (bilagorna) blir kända för de förtroendevalda och att de följs. Det är särskilt viktigt att informera nya förtroendevalda. Varje enskild förtroendevald har också ett eget ansvar för att rapportera eventuella händelser och hålla sig uppdaterad om dessa riktlinjer.

Syfte

Riktlinjerna ska utgöra ett stöd och en vägledning för kommunens förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförande av offentliga förtroendeuppdrag för Melleruds kommun. Syftet är att förebygga och skapa förhållningssätt vid hantering av hat, hot och våld mot förtroendevalda. Riktlinjerna uttrycker även förväntningar på kommunen, den förtroendevalda och partierna.

Mål

Målet är att de förtroendevalda:

- inte ska påverkas i sitt beslutsfattande.
- ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar samt.
- ska känna trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang.
- känner till innehållet i dessa riktlinjer och vet vem de ska kontakta vid utsatthet eller oro.

Omfattning

Dessa riktlinjer tillämpas vid hot, hat och våld mot förtroendevalda med koppling till deras förtroendeuppdrag i Melleruds kommun. De omfattar även hot och våld riktat mot förtroendevalda i samband med offentliga sammanträden så som kommunfullmäktige.

Riktlinjerna är ett komplement till vägledningar från Polisen, Säkerhetspolisen (SÄPO) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

2. Det demokratiska klimatet

Politikernas trygghetsundersökning utförs av det nationella Brottsförebyggande rådet (Brå, 2019) på uppdrag av regeringen. Undersökningen visar att trakasserier, hot och våld mot politiker i Sverige har ökat de senaste åren men det är få som anmäler. Hot och trakasserier står för den främsta ökningen. Det är en större andel kvinnor än män som uppger att angreppen mot dem är av sexuell karaktär. Kvinnliga förtroendevalda är också mer oroliga för att utsättas för trakasserier, hot eller våld, jämfört med män. Nästan var fjärde av samtliga förtroendevalda uppger att de har påverkats i sitt uppdrag. Med påverkan menas till exempel att den förtroendevalde självcensurerat sig i något sammanhang av oro för att utsättas för trakasserier, hot eller våld.

– Att förtroendevalda till exempel självcensurerar sig eller ändrar ståndpunkt i en fråga på grund av oro över att utsättas för brott är allvarligt och riskerar att försvaga demokratin, säger Anna Gavell Frenzel, utredare på Brå.

I SKL:s arbete framkommer att hot, hat och våld kan uppstå när förtroendevalda, utifrån vissa medborgargrupperns perspektiv, har fattat obekväma beslut som berör myndighetsbeslut, beslut kopplade till värdegrundsfrågor eller beslut kring förändringar inom välfärdstjänster. Det pekar på att kommuner och regioner behöver stöd i att utveckla systematiskt arbete med medborgardialoger kring komplexa frågor.

De förtroendevaldas uppdrag är inte avgränsade till en förutbestämd arbetstid. Hot, hat och våld mot förtroendevalda är en ständigt aktuell fråga. Frågan om att stärka och värna demokratin är allt viktigare och det finns tendenser i samhället som gör att samhället kan finna oro när det gäller förtroendevaldas utsatthet. Vi behöver därför tillsammans, såväl nationellt som lokalt, värna den svenska demokratin och möta en allt hårdare samtalston i det demokratiska samtalet. Detta arbete kan handla om såväl det politiska samtalsklimatet och sociala mediers utveckling, som det allmänna demokratiska samtalet.

Tillitsbaserade processer

Agenda 2030 lyfter fram flera viktiga områden som påverkar välfärden och möjligheten att utveckla det lokala samhället. Mål 16 handlar om att främja fredliga och inkluderande samhällen. Ett par av delmålen lyfter vikten av att säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer, samt bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

Kommuner och regioner har ett särskilt ansvar att medverka till att skapa tillitsbaserade processer i sitt arbete med lokal utveckling för att uppfylla agendas mål. Ett utforskande arbete behöver ske för att undersöka vad som påverkar de beslutande församlingarnas beslutsförmåga. Rollen som förtroendevald måste diskuteras och utvecklas till att gå från organisationsledare till samhällsledare.

3. Definitioner

Förtroendevald

Med förtroendevald menas person som, vid tidpunkten för händelsen, har ett politiskt uppdrag för sitt parti i Melleruds kommunfullmäktige, nämnder, beredningar eller styrelser.

Otillåten påverkan

Med otillåten påverkan avses allvarliga trakasserier och hot samt våldssituation mot person eller egendom. Fysiskt våld är den grövsta formen av otillåten påverkan.

Hot

Hot innebär att någon hotar att skada någon person, närstående eller dennes egendom. Hot definieras som allt från att någon uttalat ett konkret hot till att någon mottagit ett SMS, mail eller meddelande med innehåll som uppfattas som hotfullt. Hot kan också framställas via sociala media och kan ofta vara anonyma, hårdare och råare till sin karaktär. Hot kan även omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som hotas. Det kan ibland vara svårt att avgöra om och vad man utsatts för eftersom vissa hot är subtila och tvetydiga. Det är den drabbade personens subjektiva bedömning som avgör om en situation är hotfull.

Hatbrott

Om ett angrepp beror på gärningspersonens negativa inställning till den förtroendevaldes hudfärg, nationella eller etniska ursprung, religionstillhörighet, trosbekännelse eller sexuella läggning är detta klassat som hatbrott och ska uppges i samband med polisanmälan.

Trakasserier

Trakasserier omfattar ett brett spektrum av beteenden av stötande karaktär. Med trakasserier avses exempelvis obehagliga telefonsamtal, angrepp via sociala media, tecken på kartläggning eller att oönskade varor har beställts i personens namn i syfte att hämnas eller av annat skäl väcka obehag. I vissa situationer kan trakasserier betraktas som ofredande, olaga förföljelse eller fridskränkingsbrott.

Näthat

Näthat är ett samlingsbegrepp för när någon kränker, trakasserar eller utsätter någon annan person för hot via Internet, t.ex. sociala medier eller e-post.

Det är inte bara den som lagt ut den brottsliga bilden eller kommentaren som begår ett brott. Det gör också den som sprider den genom att dela den.

Vissa meddelanden och inlägg kan kännas jobbiga, kränkande och hotfulla, utan att de är olagliga. Allt är inte brottsligt. Men upplever mottagaren att hotet kan bli verklighet och känner sig rädd, eller om det handlar om allvarliga kränkningar, ska en polisanmälan göras.

Våld

Våld är en handling mot någon som medför fysisk eller psykisk skada på den som blir utsatt. Det kan även handla om våld mot egendom, till exempel skadegörelse.

Korruption

Att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning.

- Den tydligaste formen av korruption är att ge eller ta emot en muta eller annan otillbörlig belöning.
- En annan form av korruption är ett brott som kallas trolöshet mot huvudman. Detta innebär att någon missbrukar en förtroendeställning och detta missbruk innebär skada för huvudmannen.

Till gruppen korruptionsbrott räknas även "valrättsbrott/rösträttsbrott" som innebär att man otillbörligt söker påverka någon vid omröstning eller val i ett allmänt ärende.

4. Roller och ansvar

Hot och våld mot förtroendevalda är inte en arbetsmiljöfråga i juridisk mening och arbetsmiljölagen är inte tillämplig. Däremot är arbetet mycket viktigt och den förtroendevalde, partierna och kommunen bör tillsammans samverka i arbetet mot hat, hot och våld mot förtroendevalda.

I följande avsnitt beskrivs agerande och förväntningarna på de olika parterna:

De politiska partierna

- Bör själv utse säkerhetsansvariga kontaktpersoner¹ inom partierna t.ex. ordförande eller ansvarig inom partiorganisationen, som kan stödja sina medlemmar i händelse av hot, hat, trakasserier eller våld samt vid behov ansvara för kontakter med polis och kommunens säkerhetssamordnare. Gruppledaren ansvarar för att meddela kommunen vem som utsetts.
- Den säkerhetsansvarige inom partiet ska vara uppdaterad kring eventuella risker som kan förekomma mot de förtroendevalda inom sitt parti samt aktuella, kontroversiella frågor som väcker starka känslor bland medborgarna.

¹ Ofta har partierna en säkerhetsansvarig utsedd person på nationell eller regional nivå och denna funktion kan vara ett stöd i det lokala arbetet. Partiernas förutsättningar ser olika ut varför olika lösningar kan behövas.

Förtroendevald

Den enskilda förtroendevaldes egen insats i arbetet är en viktig parameter.

Den förtroendevalde ska

- Medverka vid utbildning om hot och våld, ta del av riktlinjerna om förebyggande arbete och ha kännedom om åtgärder vid incidenter.
- Varje enskild förtroendevald ansvarar för att rapportera eventuella incidenter till partiets säkerhetsansvarige och säkerhetssamordnaren. Se mall för incidentrapport.

Ordförande

- Vid ett sammanträde är det respektive ordförande som inför varje sammanträde särskilt bör granska dagordningens punkter ur ett säkerhetsperspektiv.
- Vid sammanträdet åligger det även ordföranden att informera deltagarna om utrymningsplan samt uppsamlingsplats.

Kommunen/säkerhetssamordnaren

- Säkerhetsansvarig inom partiet tillsammans med kommunens säkerhetssamordnare kan lämna rådgivning och stöd till utsatta förtroendevalda och ta emot, dokumentera och administrera incidentrapporter.
- Säkerhetssamordnaren ansvarar för att vid behov, dock minst en gång per mandatperiod, informera och anordna utbildning inom området.
- Säkerhetssamordnaren ansvarar för att upprättade kontaktvägar finns med polis och andra berörda myndigheter.
- Ska tillgängliggöra dessa riktlinjer, utbildningsmaterial samt information om du blir utsatt för hot, trakasserier eller våld enligt överenskommelse med kommunstyrelsens ordförande.
- Den som är säkerhetsansvarig eller motsvarande i kommun kan få stöd av SKR vid händelser i form av "bollplank".

Polismyndigheten

Polismyndigheten ansvarar för skyddsarbetet på den politiska arenan för landstings-, kommun- och fritidspolitiker.

5. Förebyggande åtgärder

Följande avsnitt är hämtat från Säkerhetspolisens handbok om Personlig säkerhet på www.sakerhetspolisen.se och SKR:s stödmaterial inom området. Handboken beskriver bland annat vikten av att göra en riskanalys och konkreta tips kopplat till arbetsplatsen, exponering i massmedia, sociala media, kontroverser och rykesspridning, skydd av identitet och integritet, säkerhetsåtgärder i bostaden och vardagen med mera. Syftet är att bygga upp en systematik i det förebyggande arbetet, med strävan att stärka den sociala tilliten.

Riskanalys och samtal

För att systematiskt förebygga och synliggöra förtroendevaldas risker, behöver metoder för riskanalyser utarbetas kring de system som finns runt de politiska processerna och det demokratiska samtalet enligt SKR.

Reflektera regelbundet kring risken att utsättas för risker inom det politiska förtroendeuppdraget. Ta hjälp av varandra inom nämnden, styrelsen, partiet och gruppen. Vid behov kan stöd sökas genom säkerhetssamordnaren. Försök att bedöma eventuella konsekvenser och reaktioner på politiska processer, på saker ni gör eller har gjort, till exempel beslut som ska fattas eller uttalanden som ska göras. Inför varje sammanträde uppmanas ordförande gå hur igenom dagordningen ur ett säkerhetsperspektiv. Genom en medvetenhet, förberedelse, samverkan och aktiva val är varje förtroendevald med och bygger sin säkerhet och verkar för demokratin.

I förebyggande syfte har ordföranden i respektive nämnd möjlighet att be om ett säkerhetssamtal med säkerhetssamordnaren. Är det ett mer allmänt samtal, exempelvis i början av mandatperioden, genomförs samtalet med fördel med ordförande i alla nämnder och styrelsen och eventuellt polisen.

Attityder

Det finns en förskjutning i vad som är tillåtet att uttrycka i det demokratiska samtalet. Hot- och hatfulla uttryck blir allt vanligare och tonläget kan även bli högt inom politiken. Hur politiker talar med och om varandra är en viktig del av det förebyggande arbetet. I det arbetet är sammanträdet där de förtroendevalda möts en av viktig arena. Ansvar för samtalstonen i det politiska samtalet delas mellan alla inblandade medan respektive ordförande ansvar för att samtalstonen håller en god nivå under respektive sammanträde.

Det finns en mer eller mindre outtalad norm i samhället som säger att medborgarna ska förhålla sig skeptiska till politiker, ibland finns även ett politikerförakt. En del incidenter skulle kanske ha förhindrats om allmänheten hade haft en annan attityd gentemot politiker. Ibland kan förtroendevalda utsättas för incidenter av någon med politiskt extrema åsikter. Det är viktigt att markera mot sådant bland annat för att undvika polarisering.

I rapporter från det nationella Brottsförebyggande rådet framgår att förövaren emellanåt har varit en annan förtroendevald, ibland till och med från det egna partiet. Personpåhopp och hätsk tongång mellan förtroendevalda förekommer både i politiska debatter och i utspel i medier. Det behövs en samsyn i de olika politiska organen och inom partierna om vilket samtalsklimat som är acceptabelt. Samtalstonen förtroendevalda sinsemellan är normerande. Om förtroendevalda har en hård ton och använder personangrepp mot varandra legitimerar det allmänheten att använda samma jargong mot politiker i allmänhet. För förvaltningen finns kommunens etiska riktlinjer och dessa kan även användas som stöd i rollen som förtroendevald.

I ett förebyggande syfte är det angeläget att förtroendevalda är medvetna om att händelser, kroppsspråk och uttalanden i det offentliga rummet kan bidra till negativa och oönskade händelser.

Proaktiv kommunikation

Tänk strategiskt i fråga om kommunikation. En kommunikationsstrategi kan innehålla riktlinjer för hur politiska budskap och beslut förmedlas, hur och var du vill visa upp dig, vem som bör framföra det samt hur eventuella konflikter kan bemötas. Detta kan vara särskilt viktigt att tänka på om beslutet kan uppfattas som kontroversiellt eller skapa missnöje.

Som politiskt aktiv är det både vanligt och eftersträvanvärt att exponeras i media. Men fundera alltid i förväg på hur och var du vill visa upp dig. Ordförandepositionen är mer utsatt än andra positioner. För att inte en enskild representant ska pekas ut kan synligheten roteras bland flera personer.

Det händer ibland att vinklingen i media blir personbetonad och att sakfrågan kommer i skymundan. En åtgärd är att förskjuta fokus från den enskilde till kollektivet genom att flera ställer sig bakom de beslut som eller de ställningstagande som debatteras. Det är särskilt viktigt när negativa beslut kan väcka hotfulla och ibland aggressiva reaktioner. På så sätt läggs ansvaret på partiet eller den politiska församlingen och inte på individen.

Några tips om exponering i media:

- Om du ska intervjuas bör du undvika att intervjun sker i ditt hem. Föreslå en neutral plats. Du bör generellt undvika att exponera ditt hem, din familj och de exakta miljöer där du regelbundet befinner dig.
- Du bör aldrig kommentera din egen säkerhet eller olika skyddsåtgärder som rör dig eller din familj.
- Kommentera aldrig till media eller uppdatera i sociala medier i affekt, exempelvis då något obehagligt precis har skett så som vid en olycka eller om du precis blivit hotad.

- Tänk på att även om du inte själv är utsatt kan en partikamrat vara det. Undvik därför att nämna dem i intervjuer, i kontakter med media eller i sociala media utan att det är förankrat med dem.

Sociala media

Sociala medier är en viktig arena för politiker. Den bevakas även av massmedia och det finns ett stort intresse för politikens digitala närvaro. Det som publiceras får snabbt spridning, oavsett om informationen är sann, falsk, vilseledande eller populistisk. Spridningen kan i sin tur leda till starka reaktioner och motreaktioner oavsett om vem som publicerat informationen. Tänk igenom före hur ni ska hantera snabb ryktesspridning i sociala medier.

Några tips om sociala media:

- Det är bra att sätta en gräns mellan privatlivet och förtroendeuppdraget. Definiera vad som är privat för dig.
- Berätta vad du har gjort inte vad du ska göra. Avhåll dig från att använda incheckningsfunktioner som avslöjar geografisk position.
- Berätta aldrig om någon annan (familj, vän, partikollega).
- Undvik att exponera eller ge en inblick i dina vanor som kan underlätta kartläggning av dig.
- Var noga med att alltid fråga om godkännande för publicering från de personer som medverkar i dina inlägg och på dina bilder.
- Var noga med att även i privata sammanhang berätta vad som gäller för din medverkan i sociala medier.
- Betrakta så kallade "direktmeddelanden" på sociala medier som offentliga arenor. Allt som sägs där ska teoretiskt sett hålla för att granskas av såväl massmedia som av meningsmotståndare.
- Vid direkt hot ska du skärmdumpa inläggen och användarprofilen samt vända dig till partiets säkerhetsansvarige, kommunens säkerhetssamordnare och polis.

Skydda din identitet

Den tekniska utrustning vi använder i allt större utsträckning gör oss också mer sårbara. Oavsett om du är politiker eller inte kan dina personliga uppgifter missbrukas bland annat genom att någon kapar din elektroniska identitet, gör oriktiga debiteringar, startar nya abonnemang eller genom förändrad mantalsskrivning. Ett annat syfte kan vara att använda din identitet på sociala medier för att till exempel sprida falska påståenden i ditt namn.

Någon kan komma åt dina personliga uppgifter genom medlemsmatriklar, adresslistor, webbplatser, e-postlistor, via sociala plattformar och genom din vanliga postlåda. Gör därför ett medvetet val kring vilken information du delar med dig av via internet och lås din postlåda. Använd aldrig dina privata lösenord i arbetsammanhang och använd inte samma lösenord på mer än ett ställe.

En rekommendation är att använda tilldelad tekniska utrustning så som politikerdator. Då har kommunens it-support lättare att hjälpa dig om det skulle hända något med din dator eller konton. Förvara utrustningen skyddad när den inte används.

Ha kontroll på dina id-handlingar, var vaksam om någon gör en kreditupplysning på dig och polisanmäl direkt om du misstänker brott.

Utbildning av förtroendevalda mot hot, våld och allvarliga trakasserier

Inför och under varje mandatperiod ska förtroendevalda utbildas i frågor som rör hot, hat och trakasserier som riktas mot förtroendevalda. Detta ska ske när ny nämnd, styrelse och fullmäktige tillträder samt inför valår. Ordföranden ansvarar för att så sker. Gruppledarna ansvarar för att respektive förtroendevald inom partiet har kunskap om kommunens riktlinjer och därtill hörande dokument inom området.

Även de politiska partierna rekommenderas att arbeta proaktivt med kunskap om och trygghetsfrämjande och förebyggande säkerhetsåtgärder.

Resor

Vid resor, särskilt med fler förtroendevalda, rekommenderas att ledamöter inom ledande ställning eller presidierna inte reser tillsammans. Det är en förebyggande åtgärd för att kunna upprätthålla styrelsen och nämndens verksamhet även om en olycka skulle vara framme.

Riskerna vid resor varierar mellan och inom olika länder. Tillfälligt uppkomna politiska situationer kan snabbt förändra läget och öka riskerna. Om du som förtroendevald ska resa till ett annat land i uppdraget bör det allmänna säkerhetsläget bedömas före resan.

6. Hantera hot, hat och våld

Om du skulle bli utsatt för hat, hot eller våld är det bra att känna till hur dessa situationer ska hanteras. Oavsett om händelsen inträffar i samband med ett offentligt framträdande, på nätet, arbetsplatsen eller i anslutning till din bostad.

Om du blir utsatt för hot som kan knytas till din politiska gärning eller ditt uppdrag bör du vara extra uppmärksam på vad som sker. Att vara mentalt förberedd kan hjälpa dig att agera korrekt. Det kan handla om att du i förväg tänkt igenom olika scenarier och olika handlingsalternativ.

Säkerhetspolisens handbok [Personlig säkerhet](#) tar upp information och tips om hur du bör hantera hot och angrepp. Följande tips är i huvudsak hämtade ur handboken Personlig säkerhet (och kan kompletteras med ett litet plånbokskort med tips).

Hot på telefon

Om du blir hotad eller trakasserad via telefon bör du snarast anmäla det till polisen, gruppledare och kommuns säkerhetssamordnare. I en eventuell brottsutredning finns det möjlighet att spåra samtal (vissa begränsningar med oregistrerade kontantkort) och skapa en beredskap för att spåra eventuella framtida samtal. Du kan även själv begära ut listor på inkommande samtal från din teleoperatör. Förutsättningarna kan skilja mellan olika operatörer.

- Lyssna uppmärksamt under samtalet.
- Försök att hålla igång samtalet så länge som möjligt i syfte att ge dig mer information.
- Försök att lyssna till rösten, sättet att uttrycka sig, eventuella bakgrundsljud etc.
- Anteckna allt som sagts och era intryck av personen.
- Ställ frågor som: mot vem/ vilka riktas hotet, när ska hotet genomföras, var ska hotet genomföras?
- Personens dialekt, utländsk brytning/språk
- Finns möjlighet så spela in samtalet.

Hot via e-post, SMS, meddelanden och sociala medier

Hot och trakasserier via internet ökar. I allvarliga fall eller om du utsätts för direkta hot ska du ta kontakt med polisen, gruppledare samt kommunens säkerhetssamordnare.

- Tänk på att inte radera de hot du får via internet. Dessa behövs i digital form för att vara spårbara.
- Gör skärmdumpar (print screen) på det du kan och spara bilden.
- Spara SMS, MMS, konversationer och e-postmeddelanden.

Kapade konton (fejk-konton)

Om någon kapar eller öppnar ett falskt socialt media-konto i en förtroendevalds namn:

1. Anmäl kontot. Det finns ofta upplysningar om hur du går tillväga på webbplatsen.
2. Informera partiets säkerhetsansvarig och kommunens säkerhetssamordnare.
3. Händelsen bör polisanmälas.

Hot via brev

Hantera eventuella hotbrev med försiktighet, lägg dem i en plastpåse och förvara dem skyddat så att polisen kan säkra eventuella spår och kan ta del av innehållet för att analysera det. Kontakta säkerhetsansvarig och kommunens säkerhetssamordnare. Får du flera försändelser från samma avsändare är det bra om du bevarar några oöppnade. Analyser kan exempelvis ske genom att studera innehållet i texten och genom att säkra fingeravtryck. Även biologiska spår kan hittas på brevet.

- Oftast vet man vilken post som väntas. Var vaksam på oväntade brev.
- Be den som levererar brev eller paket att visa legitimation
- Öppna inte brev eller paket om du är osäker på avsändaren
- Initiera utrymning av lokalen vid behov
- Hantera eventuella hotbrev med försiktighet, förvara dem skyddat och underlätta för polisen. Spara några oöppnade om det är fler.

Kontakta även partiets säkerhetsansvariga och kommunens säkerhetssamordnare.

Avvikande försändelser

Post som du får hem eller till din arbetsplats kan innehålla obehagliga överraskningar. Var uppmärksam på icke beställda och avvikande försändelser. Du bör be din familj och den som öppnar din post på arbetet att agera på samma sätt.

Kontakta polisen, partiets säkerhetsansvariga och kommunens säkerhetssamordnare om du får ett paket som ser annorlunda ut och där du inte känner igen avsändaren. Försök inte öppna det för att se efter vad det är. Detta gäller även ett paket som du hittar på eller i anslutning till ditt arbete eller din bostad.

Var extra uppmärksam på försändelser som:

- Är ojämn, sned eller bucklig
- Ger ljud ifrån sig
- Har inskränkande text som "personligt" eller "får endast öppnas av"
- Är lätt/tung i förhållande till storleken
- Har olje- eller fettfläckar
- Saknar returadress

Stalkning

I samband med ditt politiska uppdrag eller samhällsengagemang finns en risk att du blir utsatt för någon som förföljer dig. Detta kan ske genom att innehållet i meddelanden med dig som mottagare är hotfulla eller aggressiva, påhållningar, kartläggning eller rättshaveristiska brev eller e-post. Stalking kan också yttra sig i form av att en person blir förälskad i dig och att detta inte är ömsesidigt och personen inte förstår eller accepterar det.

Några tips vid stalkning:

- Var tydlig med att du inte vill ha någon kontakt med individen ifråga.
- Svara inte på kommunikationsförsök.
- Informera de som eventuellt öppnar din post.
- Var uppmärksam på din omgivning.
- Gör en polisanmälan. Varje gång. Informera gruppleddare och kommunens säkerhetssamordnare.
- Dokumentera och upprätta en logg. Samla allt som kommer från stalkaren, dvs. e-post, telefonsamtal och sms. Kontrollera att informationen sparas och en försvinner av misstag.
- Samarbeta med polis och andra professionella för att få råd kring hur du bör agera.
- Berätta för personer i din närhet du kan lita på, t.ex. närmsta grannen, så de kan hjälpa till och vara vaksamma, informera dig om personer eller fordon som börjar komma. Be dem gärna anteckna eller fotografera sina iakttagelser.

- Informera kollegorna. Se till att alla medarbetare är medvetna om situationen och att de inte bör ha kontakt med stalkaren.

Rättshaverister

De flesta som arbetar inom offentlig sektor har någon gång varit i kontakt med en rättshaverist och vet att det kan vara svårt att bemöta dessa människor på ett sätt som tillfredsställer deras behov. Men bara för att en person är arg och upprörd på kommunen eller politiker innebär det inte att de är rättshaverister. Rättshaverister har inte sällan ett psykiskt lidande som tar sig uttryck i anklagande av andra.

Några tips vid kontakt med rättshaverist:

- Behåll lugnet, även om det kan vara svårt.
- Att bemöta en rättshaverist handlar om att visa empati och värme, samtidigt som du har en professionell hållning.
- Gör inga avsteg från regler eller lagar för att blidka rättshaveristen, det kan bli en katalysator för ytterligare närmanden och kontakt.
- Låt personen få sista ordet, kommentera inte ytterligare.
- Avsluta eller avbryt samtal som blir alltför kränkande, hotfulla eller meningslösa. Det finns gränser.
- Se till att ha en handlingsplan för hur ni ska hantera en rättshaverist så att alla vet vad de ska göra och vad de inte ska göra.

Utpressning

Det förekommer att personer vill störa den demokratiska beslutsprocessen genom utpressning. Till exempel försöka påverka ett beslut i en känslig fråga. Hotet kan vara riktat mot politikern direkt eller dennes anhöriga. Ibland räcker det med insinuationer för att skrämmas.

Några tips vid utpressning:

- Håll informationen i en så liten krets som möjligt.
- Kommunicera med polisen och andra utan att det upptäcks.
- Kontakta gruppledaren, polisen och kommunens säkerhetssamordnare.

Hot eller våldssituation

- Larma 112, ropa på hjälp
- Vid akutsamtal uppge vem du är, platsen, skador hot, drabbade samt telefonnummer man når dig på
- Försök uppträda lugnt, lyssna utan att avbryta den som hotar, undvik motargument.
- Försök att uppmärksamma andra på situationen
- Om hotet övergår till handling
 - Ta skydd
 - Ropa på hjälp
 - Försök ta dig från platsen
 - Nödvarn

Terrorattentat och andra attentat

Under senare år har attentat i form av politiskt eller religiöst våld i västvärlden ökat. Sannolikheten att drabbas är liten, men det är ändå viktigt att känna till hur du bör agera om ett terrorangrepp eller motsvarande våldsbrott skulle inträffa.

Några råd vid terrorattentat och andra attentat:

- Om du rör dig i offentliga eller andra publika miljöer där ett dåd kan ske, bör du vara uppmärksam på nödutgångarna. Avfärda inte oljud som om de vore smällare.
- När oväntade händelser inträffar är det många som först ser hur andra reagerar innan de själva gör något. Var inte den personen. Ta initiativ och agera.

- Agera så här:

1. Utrym och fly - Lämna platsen. Sätt dig i säkerhet. Notera nödutgångar
2. SÖK SKYDD - Sök upp en säker plats. Var uppmärksam. Slå av ljudet på telefonen. Ring inte i onödan till personer i riskområde.
3. LARMA - Ring 112 så fort du kan. Berätta om platsen, vad som hänt, om gärningsmännen, när du senast såg dem, vilka vapen de har.
4. När polisen kommer till platsen - Se till att du inte kan misstas för att vara gärningsman. Håll därför inget i händerna. Var beredd på att ytterligare attentat kan ske.

Polisanmälan

Om du trots förebyggande åtgärder för din säkerhet blir utsatt för hat-, hot- eller våldssituationer finns det ett antal saker du ska göra.

Till att börja med är det viktigt att du polisanmäler alla hat-, hot- eller våldssituationer. Det är en markering att du inte accepterar det du blivit utsatt för. Det är viktigt att du inte själv försöker avgöra om beteendet är straffbart eller inte. Rekommendationen från Polismyndigheten är att polisanmäla alla överträdelser för att pröva ärendet och vid behov kan polisens brottsoffer- och personsäkerhetsarbete inledas. Polisen eller en åklagare prövar om händelsen uppnår brott och vad det är för brottsrubricering.

Gör en [polisanmälan \(polisen.se\)](https://www.polisen.se). Ringer du till polisen på 114 14, säg "anmälan".

Ange i din anmälan att du är förtroendevald om du upplever att det misstänkta brottet kan ha att göra med detta, för att anmälan ska hamna hos en utredare som handlägger demokratibrott i polisens demokratibrottsgrupp. Som förtroendevald har du möjlighet att be om att din anmälan blir åtkomstskyddad. Det innebär att endast de tjänstemän hos polisen som är berörda och arbetar med ärendet kan ta del av innehållet under utredningen. Polisen använder sig av begreppet demokratibrott för att signalera allvaret när politiker utsätts för angrepp i sitt förtroendeuppdrag.

Om ett angrepp kan bero på gärningspersonens negativa inställning till den drabbades hudfärg, nationella eller etniska ursprung, religionstillhörighet, trosbekännelse eller sexuell läggning är det viktigt att det anges vid polisanmälan. Detta klassas som hatbrott och kan leda till straffskärpning vid lagföring.

I första hand gör den förtroendevalda en polisanmälan. Partiets säkerhetsansvarig och kommunens säkerhetssamordnare kan bistå vid anmälan.

Incidentrapportera alla hat-, hot- eller våldssituationer

Om en incident gällande hat, hot eller våld har ägt rum ska en incidentrapport skrivas. Syftet med incidentrapporten är att skapa underlag för förbättringsåtgärder (se bilaga). Polisanmäl vid misstanke om brott. Vid akut behov av polis ring polisen direkt, ring 112.

Undersök behov av stöd och tillgodose i rimlig mån. Återkoppla till den utsatte och följ upp händelsen.

Samtalsstöd

Förtroendevalda inom Melleruds kommun omfattas av försäkringen om kristerapi om den försäkrade råkat ut för akut psykisk kris på grund av rån, eller överfall. Skadan anmäls till försäkringsbolaget som anvisar var den förtroendevalde får sin kristerapi.

I övrigt hänvisas till ordinarie instanser som till exempel vårdcentraler, psykiskt stöd via sjukvården eller samtalsstöd genom brottsofferjouren.

7. Uppföljande arbete

En gång per år, vid årets första rapport om säkerhetsfrågor till kommunstyrelsens arbetsutskott, redovisar säkerhetssamordnaren antalet incidenter mot förtroendevalda.

Mot slutet av respektive mandatperiod genomförs en utvärdering av tillämpningen av riktlinjerna bland annat som underlag för eventuell revidering av dokumentet.

8. Rutin vid hot mot offentligt sammanträde

Enligt lagen (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting får kommuner och landsting anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden om det finns anledning att misstänka brott som medför fara för någons liv, hälsa, frihet eller omfattande skadegörelse på egendom i samband med sammanträdet.

Kommunfullmäktiges ordförande

Det är ordförandes roll att ansvara för ordningen under sammanträdet. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Ordförande får inte utvisa någon utan att först ha gett en tillsägelse.

Bestämmelse om ordförandes rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår oordning så att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista väg upplösas.

Kommunstyrelsens samt nämndernas ordförande

Huvudregeln för nämnder och styrelser är att sammanträden inte är offentliga. Fullmäktige kan besluta om att en nämnds eller styrelsens sammanträde ska vara offentliga, förutsatt att ärendena som behandlas vid sammanträdet inte avser myndighetsutövning eller innehåller sekretessbelagda uppgifter. Om en nämnd eller kommunstyrelsen håller offentliga sammanträde gäller i fråga om ordning vid sammanträdet samma regler som för fullmäktige.

Beslut om säkerhetskontroll

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är ordförande vid sammanträdet. Mötesordföranden, vid behov med stöd av säkerhetssamordnaren, gör en preliminär bedömning av förestående möte. Enligt lagen ska samråd med Polisen göras innan ordföranden beslutar om säkerhetskontroll. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet. Använd av polisen anvisade kommunikationskanaler samt information till kommunpolis.

Genomförande av säkerhetskontroll

Det är Polisen som beslutar om säkerhetskontrollen ska genomföras av närvarande polis eller om den kan utföras av ordningsvakt. Om en säkerhetskontroll genomförs får den omfatta identitetsundersökning av besökande personer till sammanträdet.

Vid säkerhetskontrollen eftersöks vapen och andra föremål i väskor, paket och dylikt som kan vara ägnade att komma till användning vid brott. Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll får vägras tillträde till sammanträdet och avvisas eller avlägsnas från lokalerna. Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning att lämna vapen eller farliga föremål ifrån sig.

Checklista för offentliga sammanträden

Riskfaktorer

- Kan mötet dra till sig ett intresse från grupper eller individer som utgör en särskild risk för hot och våld eller som på annat sätt kan vara ute efter att störa mötet? (Behandlas några kontroversiella ämnen?)
- Finns det risk för överförda hotbilder? (medverkar personer eller grupper som har en hotbild riktad mot sig?)
- Pågår andra evenemang i närheten som kan påverka situationen? (Demonstrationer, möten med mera)

- Vilken bedömning gör arrangören/ordföranden av hotbilden utifrån stämningssläge. Medierapportering, antal deltagare och eventuell övrig information?

Före mötet (planering):

- Vid möten utan utpekad ordförande ska en ansvarig för ordningen och säkerheten på mötet alltid pekas ut och vara känd bland deltagarna.
- Undvik ensamarbete, se till att det finns medhjälpare/kollega på plats. Prata ihop er innan mötet om hur ni hanterar uppkomna situationer och vem som gör vad.
- Se till att lokal polis är underrättad om situationen. Informera exempelvis om eventuella kontroversiella budskap som kan påverka hotbilden.
- Ordna med en smidig väg till och från talarstol. Inga åskådare bakom ryggen eller fysiska hinder i utrymme mellan talare och publik.
- Se över möjligheten att larma. Ladda mobiltelefoner, bestäm vem som larmar, till vilka nummer och se över möjligheten till snabb hjälp.
- Transport till och från mötesplatsen bör ses över. Parkera bilen lämpligt för att underlätta en snabb och smidig ankomst och avfärd, ordna eventuellt sällskap till och från mötet.

Efter mötet (följa upp och förbättra)

- Om polis är underrättad, kontakta dem och berätta att aktiviteten är avslutad.
- Om något hänt, se till att drabbad inte lämnas ensam. Prata igenom händelsen och utifrån situationen kontaktas lämpliga parter.
- Vad gick bra och vad kan göras bättre?

9. Mall för incidentrapportering

Datum för rapporten: _____

Vem rapporterar incidenten? <i>(Namn, funktion, relation till den utsatte)</i>		
Vem utsattes? <i>(Namn, vilken nämnd/styrelse)</i>		
Vad utsattes personen för? <i>(Beskriv detaljrikt händelsen. Trakasserier, hot, skadegörelse, våld, korruption? Via mail, telefonsamtal, sms/mms, personligt framfört, sociala media etc?)</i>		
När och var inträffade händelsen? Var det någon annan som såg händelsen? <i>(Känd/okänd förövare? En eller flera personer? Kön, ungefärlig ålder? Dialekt? Har förövaren utsatt andra förtroendevalda?)</i>		
Antas förövaren tillhöra en grupp/falang av något slag? <i>(Ja/nej? Om ja, vilken?)</i>		
Finns någon känd utlösande faktor? <i>(t.ex. särskild politisk fråga, ett beslut, annat?)</i>		
Hur upplevde den utsatte incidenten? <i>Skrämmande eller inte? Allvarligt menad eller inte? Andra känslor/upplevelser?)</i>		
Har polisen kontaktats?	JA ☐	NEJ ☐
Om ja, när?		
Har incidenten polisanmälts?	JA ☐	NEJ ☐
Om inte, vill den utsatte att incidenten ska polisanmälas?	JA ☐	NEJ ☐
Har den utsatte uttryckt behov av stöd/hjälp?	JA ☐	NEJ ☐
Om ja, vilket behov?		
Har den utsatte fått stöd/hjälp?	JA ☐	NEJ ☐
Beskrivning av stöd/hjälp/andra åtgärder		
Har anhängiga informerats?	JA ☐	NEJ ☐
Vem/vilka?		
Har gruppledaren eller annan utsedd i partiet informerats om incidenten?	JA ☐	NEJ ☐
Har eventuella berörda verksamheter (t.ex. nämnd/styrelseordförande) informerats?	JA ☐	NEJ ☐
Vilka?		